

*Новоселецька Світлана Володимирівна,
Національний університет «Острозька академія»*

ОСОБЛИВОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ВАРІАНТУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Історичний розвиток мов може спричинити, як відомо, полінаціональність, тобто коли одна мова використовується жителями різних країн, існує у формі національних варіантів. Національний варіант – це форма адаптації єдиної літературної мови, умов, потреб і традицій нації, носіїв певної мови. Вивчення лінгвістичних особливостей англійської мови є надзвичайно важливим для студентів філологів з метою досконалого вивчення іноземної мови. Дослідження варіантів англійської мови є необхідним, для того, щоб уникнути комунікативних непорозумінь. Дослідженню питання варіантології англійської мови присвячено чимало праць як закордонних науковців (R. Berndt, A. Markwardt, R. Quirk, D. Crystal, R. McDavid, K. Janicki), так і вітчизняних вчених (Ю. Зацний, Р. Крицберг, О. Швейцер, Ю. Жлуктенко). Таким чином, актуальність обраної теми визначається загальною спрямованістю сучасного мовознавства на поглиблене пізнання багатограних взаємовідносин мови та суспільства, на розкриття динамізму мовних змін і розвитку мови загалом. Метою статті є встановлення особливостей американського варіанту англійської мови та його характеристика.

Захоплення англійцями та пізніше американцями численних колоній, домініонів та підмандатних територій сприяло поширенню англійської мови по всій земній кулі. Англійська мова, прийнята як загальнонаціональна в Канаді, Австралії, Новій Зеландії, Південній Африці, в Індії, країнах Африки, на островах Тихого, Індійського, Атлантичного океанів, набула статусу офіційної, запозичуючи при цьому відносно невелику кількість лексичних одиниць з мов колонізованих народів. Наприклад, у ній з'явилися елементи, властиві іншим мовам, спонукаючи до утворення спрощених варіантів – афро-англійського Gullah, Pidgin English, Beach-la-Mar, Kroo-English, англо-креольських варіантів Ямайки та Південної Америки [2]. Англійською мовою розмовляє понад шістьсот мільйонів чоловік, для

більш ніж трьохсот мільйонів чоловік англійська мова є рідною. Вона широко використовується як в приватному так і в суспільному житті у ста країнах.

Враховуючи військовий, економічний, науковий, політичний та культурний вплив Британської Імперії у XVII-XIX століттях та вплив Сполучений Штатів Америки з початку XX століття і до нашого часу, англійська мова має статус лінгва-франка у багатьох частинах світу [2]. Беручи до уваги вплив носіїв англійської мови у таких сферах діяльності як кінематограф, літакобудування, радіомовлення, наукових досліджень, а також Інтернету, англійська мова широко вивчається як друга мова. Однак, слід зауважити, що вона має велику кількість варіантів, так як використовується різними націями, що постійно вносять певні культурні, лінгвістичні, мовні, історичні особливості. Найвідомішими варіантами англійської мови є американський, британський, канадський та австралійський.

Для того, аби зрозуміти особливості американського варіанта, пригадаймо основні віхи історичної канви:

- перші групи емігрантів, що прибули в Америку в XVII ст., розмовляли мовою Шекспіра і його сучасників;
- новоприбулі потрапляли у таке середовище, якого вони не могли бачити в Європі. Їм доводилось давати назви багатьом рослинам, тваринам і природним явищам. Колоністи вживали мовні ресурси індіанської мови чи мов емігрантів, що згодом прибували з інших країн, зокрема з Франції, Іспанії, Голландії, Німеччини;
- заселення американського континенту збіглося в часі з поширенням загальноосвітньої концепції, а винахід книгодрукування надав змогу в Америці читати книжки, які друкувалися здебільшого в Англії.

Основний словниковий склад мови у США суттєво не відрізняється від мови населення Британських островів. Незначні розходження спостерігаються у галузі фонетики й орфографії. Невелика кількість слів має відмінний від англійського стандарту наголос. Головна частина розходжень припадає на лексико-семантичні особливості вживання окремих слів, що викликано історичними умовами розвитку країни.

Зміни в орфографії американського мовного варіанту були спрямовані, головним чином, на спрощення орфографії та вимови, ґрунтування на фонетичних, а не на історичних засадах: написання -or замість -our в словах: *armor, clamor, governor* та ін.; написання -er замість -re в словах: *cadaster, caliber, theater* (пор. з англійською

орфографією: *cadastre, calibre, theatre*); спрощення подвоєння приголосних: *traveler, wagon* та ін. [1: 35]. Слід зазначити, що спроби спрощення орфографії мають в США більше прихильників, ніж в Англії. Проте в обох країнах для ефективного спрощення розходження між написанням та вимовою зроблено дуже мало.

Після того, як американські колонії стали незалежними, багато реформаторів мови пропонували низку змін до правопису. Серед них Бенджамін Франклін (1706-1790), який у 1768 р. розробив схему нового алфавіту і правопис, який мав би спростити орфографію як тільки можливо. Він запропонував такі зміни: *waz* (відповідно замість *was*), *riten* (*written*), *wil* (*will*), *helth* (*health*) [4]. Мова постійно змінюється. Найбільш чутливою ділянкою є лексичний фонд. Наслідки мовних контактів найпомітніші на лексико-семантичному рівні. Крім того, певні лексичні одиниці можуть зникати або поступово замінюватися іншими, створюючи нові поняття і, відповідно, утворюються нові слова, для їх найменування. Існування невідповідностей свідчить про те, що:

- в американському варіанті вживаються слова давньої англійської мови. (f.i. *fall, thus*);

- слова, частково введені у мовний вжиток, стали природним наслідком відображення іншого оточення соціальних і політичних умов, специфіки господарства і напрямків провадження бізнесу. Наприклад, особливості державного устрою, творення різноманітних інституцій молодій демократичній державі, як наслідок, знайшли відображення у словнику адміністративно-управлінського характеру (*president, administration, Congress, the House of Representatives, Senate State Secretary*), чого, напевно, не могло бути в аристократичній англійській монархії;

- неабияк вплинули запозичення з інших мов, а саме з індіанської, французької, іспанської, голландської, німецької [3].

Індіанські запозичення становили ботанічну термінологію, назви тварин, риб, культурологічні поняття: *pecan, moccasin, moose*. До лексику введено слова французької мови, такі як: *pumpkin, praline, chute, depot, cent*. Про вплив іспанської мови на мовний фонд свідчать лексеми: *cockroach, mustang, rumba, tornado*. Голландські запозичення теж посідають належне місце у словнику: *spook, Santa Clause, dope, Yankee*. До цього переліку можна додати німецькі запозичення: *delicatessen, hamburger, noodle, seminar*. Соціальне розшарування населення спонукало до появи таких слів, як *gangster, mafiosi, buddy* [5].

Мова як інші важливі сфери людської поведінки повільно, проте неперервно, еволюціонує від старих до нових форм. Коли різні групи людей, носіїв однієї мови, розділяють географічні, політичні чи соціальні бар'єри, кожна група поступово розвиває свій власний варіант мови.

Список літератури:

1. Бабенко А.П. Американський варіант англійського язика / А.П. Бабенко, Е.В. Христенко. – Харьков: Рубикон, 1991. – 256 с.
2. Семенець О.Є. Соціальні процеси і мовна діяльність. – К., 1984. – 547 с.
3. Janicki K. Elements of British and American English – Panstwowe Wydawnictwo Naukowe, 1977. – 137 p.
4. New Encyclopaedia Britannica [Електронний ресурс] / режим доступу: <http://www.britannica.com/>.
5. New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English language. Lexicon Publications inc. Danbury, 1993. – 1248 p.